

به نام خدا
"خبرنامه انجمن آبخیزداری ایران"
فروردین ۱۳۹۷

مقام معظم انقلاب اسلامی ایران آیت الله
خامنه‌ای (مد ظله العالی)
"شعار امسال «حمایت از کالای
ایرانی» است؛ سال «حمایت از کالای ایرانی».
این فقط مربوط به مسئولین نیست؛ آحاد ملت
همه می‌توانند در این زمینه کمک بکنند و به
معنای واقعی کلمه وارد میدان بشوند."

آنچه در این شماره از خبرنامه می‌خوانید:

- روز جهانی جنگل‌ها
- مهندسی پدافند غیر عامل
- چرا: آب شیرین کن درختی
- مهم‌ترین اولویت‌های سازمان حفاظت محیط زیست
- نهمین سمپوزیوم بین‌المللی کشاورزی

روز جهانی جنگل‌ها

هر ساله اول فروردین ماه از سوی سازمان ملل متحد به نام **روز جهانی جنگل‌ها** نام‌گذاری می‌شود. تا نقش غیر قابل انکار جنگل‌ها در پایداری از سرزمین‌ها و شادابی و حیات انسان‌ها، جانوران و گیاهان بیش‌تر مشخص شود. بزرگداشت این روز جهانی از سال ۲۰۱۳ میلادی آغاز شده است. ارتقاء سطح آگاهی عمومی از اهمیت انواع جنگل‌ها هدف این نام‌گذاری بوده است. نام‌گذاری روز جهانی جنگل‌ها این امکان را به کشورهای جهان می‌دهد تا فعالیت‌های آگاهی‌بخشی مربوط به توسعه و پایداری جنگل‌ها و شهرها را مدیریت و صیانت کنند.

با توجه به تنوع اقلیمی بالای کشور ایران از نظر گیاهی و جانوری و توجه به سابقه تاریخی نزولی میزان جنگل‌های کشور از قرن ۲۰ میلادی از ۱۸ میلیون هکتار به ۷/۳ میلیون هکتار جنگل‌های فعلی پرسش‌های زیادی در برابر چرایی این واقعه را به وجود می‌آورد. این در حالی است که مدیریت جنگل‌ها از سال ۱۲۸۴ هم‌زمان با طلیعه نهضت مشروطیت در ایران آغاز شده است.

به دلیل تاریخچه طولانی جغرافیا گیاه‌شناسی و قدمت جنگل‌های ایران در قاره آسیا و نیم‌کره شمالی با این وجود جنگل‌های ایران با تهدیدات بسیاری از جمله از دست دادن زیستگاه طبیعی، بهره‌کشی زیاد، ساختار ضعیف و سوء تدبیر مدیریتی و بودجه‌های ناکافی و غیره هم‌چنان از دست می‌روند و خدمات بوم‌سازگانی به‌طور فزاینده‌ای در هم شکسته می‌شوند.

برای تحقق اهداف شعار جنگل‌ها و شهرهای پایدار نیازمند انتقال تدریجی به یک رویکرد متعادل و محیط زیستی آگاهانه نسبت به مدیریت منابع جنگلی با افزایش حداکثری مشارکت شهروندان و جوامع محلی در این قبال می‌باشد.

شایان ذکر است که جنگل‌داری کلاسیک ایران نه تنها موفق به حمایت از جوامع روستایی نمی‌شود بلکه یک تهدید اقتصادی و محیط زیستی را ایجاد می‌کند. بنابراین ساکنان روستایی ایران برای حمایت و حفاظت از جنگل‌داری دولتی و برنامه‌های ترمیمی انگیزه بسیار کمی پیدا می‌کنند. حال باید دید آیا با تغییر و ایجاد وزارتخانه مستقل منابع طبیعی و حفظ سازمان محیط زیست می‌توان آینده روشن تری برای جنگل‌ها در نظر گرفت؟ آیا تا زمانی که قوانین و کاربری‌های نامناسب، کمبودها و فقدان امکانات از جمله یگان هوایی اطفای حریق وجود دارد. می‌توان به توسعه پایدار جنگل‌ها و شهرها اندیشید؟

<http://frw.org.ir>

مهندسی پدافند غیر عامل

مطابق قانون برنامه چهارم توسعه یکی از محورهای اساسی موضوع امنیت ملی، بحث **پدافند غیر عامل** مطرح شد با توجه به این‌که این بحث از جمله مباحثی است که دانش فنی آن در داخل کشور

در حال شکل‌گیری است، شناخت دقیق‌تر مفاهیم و جایگاه این مبحث می‌تواند اقدامی مؤثر در این خصوص باشد. **با توجه به اهمیت نقش پدافند که از آن به‌عنوان مهندسی پدافند غیر عامل نیز یاد می‌شود. حفظ و نگهداری و همچنین استفاده صحیح از منابع طبیعی و پایه بر طبق اصول صحیح مهندسی حائز اهمیت است.**

- توجه به موقعیت کنونی و قرار گرفتن در مقطعی از تاریخ که باید مقوله توسعه پایدار را به‌طور جدی مورد توجه قرار دهد رسیدن به این پایداری زمانی تحقق می‌یابد؛ که بتوان با فرهنگ‌سازی منابع طبیعی و محیط زیست خود را حفظ و از آن‌ها به نحو مطلوب حفاظت و بهره‌برداری نمود.

- **در همین راستا پدافند زیستی مطرح می‌شود که یک شاخه آن بخش منابع طبیعی و محیط زیست می‌باشد. مسلماً بدون حفاظت از منابع پایه آب، خاک، جنگل، مرتع، آبریزان و ذخایر ژنتیکی بهره‌برداری از آن‌ها با استفاده از فناوری‌های نوین نمی‌توان به توسعه پایدار و پدافند زیستی دست یافت.**

- با توجه به تعریف ارائه شده توسعه پایدار از سوی سازمان ملل، که توسعه‌ای را شامل می‌شود که نیاز محلی جوامع را بدون خدشه‌دار کردن به توانایی‌های نسل آتی در تأمین نیازهایشان یاری نماید؛ نقش مهندسی پدافند غیر عامل در مدیریت صحیح از این منابع و توانایی‌ها می‌تواند تأثیر به‌سزایی داشته باشد.

- بر اساس اهداف اعلام شده توسط سازمان ملل برای کشورهای عضو در جهت دستیابی به اهداف و شاخص‌های توسعه و تعامل در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و بر اساس اصول هفده‌گانه معرفی شده و نقش مستقیم منابع طبیعی و محیط زیست در نیمه

از اصول ارائه شده از سوی سازمان، اهمیت و جایگاه پدافند را بیش از پیش آشکار می‌سازد.

- در حالی‌که بحران آب و خاک نزدیک به ۹۰ درصد پهنه سرزمین خشک و نیمه خشک ایران را تهدید می‌کند. با وقوع سیل و فرسایش سالانه میلیاردها متر مکعب آب و خاک از کشور ایران تلف می‌شود.

-توجه به نقش آبخیزداری در کاهش قابل توجه سیلاب و مهار آن، تولید محصولات زراعی و باغی با استفاده از رواناب، تغذیه مصنوعی آبخوان و اشتغال‌زایی که در راستای توسعه پایدار حوزه‌های آبخیز و تحقق نقش پدافند غیر عامل می‌تواند در مدیریت صحیح از این منابع را باعث شود.

استفاده از دانش آبخیزداری در فناوری استحصال آب باران، مدیریت منابع آبی، حوزه‌های آبخیز و آبیاری و زهکشی را می‌توان به‌عنوان یک مدیریت صحیح اجرایی در راستای تحقق اهداف پدافند غیر عامل و توسعه پایدار برشمرد.

<http://frw.org.ir>

خرّآ: آب شیرین‌کن درختی!

خرّآ با نام علمی *Avicennia marina* درختی از جامعه گیاهی مانگرو است. کلمه مانگرو اسم مرکبی است معرف بوم‌سازگان خاص در مناطق استوایی، حاصل از تجمع بسیار ویژه‌ای از گیاهان و جانوران در سواحل پست خورها، دلتاها، برکه‌ها و سواحل دریاها و در عین حال نشان‌گر و معرف درختان و درختچه‌های این گونه بوم‌سازگان‌ها نیز می‌باشد. این گیاهان در گروه گیاهان شورزی قرار دارند. خرّآ، گیاهی از تیره شاه‌پسند

است. دانه آن روی درخت مادر می‌روید و نهال تولید می‌کند. سپس از درخت جدا می‌شود و داخل مرداب می‌افتد. جنگل خرّآ بر دریا و آب شور قرار دارد و این سازش با آب شور و شرایط نامناسب، از خرّآ یک گیاه استثنایی ساخته است.

گیاهان خرّآ برگ‌هایی با ظاهر بیضی شکل و قاعده‌ای باریک (دوکی شکل رویه سبز و براق دارند و پشت برگ‌ها نیز سفید یا خاکستری رنگ است. این گیاه به ابوعلی سینا دانشمند ایرانی منسوب است.

گیاه خرّآ که گاه به‌عنوان علوفه خشک برای خوراک چهارپایان استفاده می‌شود، فواید شگفت‌انگیزی دارد. بافت ساقه، تنه و ریشه این درخت به گونه‌ای است که آب شور دریا را تصفیه و مواد مورد نیاز آن را جذب و بقیه مواد را دفع می‌کند. شیر درون آوندهای آن بر بیماری خشکی که بیماری پوستی (شایع در منطقه هرمزگان) تأثیری قابل توجه دارد. در صنعت از تانن موجود در خرّآ، برای تولید جوهر مازو استفاده می‌شود. چسب تخته و خمیر چوب از دیگر مصارف صنعتی آن است.

خرّآ در ۸ منطقه حفاظت شده ایران در سواحل خلیج فارس و دریای عمان می‌روید که کناره‌های شمالی و غربی جزیره قشم و جنگل نایبند استان بوشهر از مهم‌ترین آن‌ها هستند. به این گیاه در بندرعباس خرّآ، در بلوچستان تمر، در بوشهر گرم و در بعضی از نقاط تول گفته می‌شود. به عربی نیز آن را شوری و شوره می‌نامند.

جنگل خرّآ در سواحل جنوبی ایران، مهد انواع گوناگون آبریزان، پرندگان و دوزیستان است. از پرندگان می‌توان به مرغ ماهی‌خوار یا حواصیل، لک لک، مرغ سقا، مرغابی و مرغ دریایی و از آبریزان به خرچنگ، مار دریایی، شیلو، کلینگ (نوعی از صدف) و انواع مختلف قورباغه اشاره کرد.

جنگل‌های خرّآی خلیج نایبند گسترده‌ترین نواحی پراکنش این اجتماعات درختی کمیاب با وسعت ۳۹۰ هکتار، آخرین مجموعه انبوه و وسیع این درختان ساحلی در جنوب غربی آسیا محسوب

نهمین سمپوزیوم بین‌المللی کشاورزی

IX International Agriculture Symposium
"AGROSYM 2018"

Jahorina, 4-7 October 2018, Bosnia and Herzegovina

Home Symposium Venue Topics Important dates Registration fee Online Registration Archive Contact

AGROSYM 2018

مهلت ارسال مقالات: ۲۰ آوریل ۲۰۱۸

بوسنی و هرزگوین

<http://www.agrosym.rs.ba/index.php/en>

بکلان محمد فروردین ۱۳۹۷: رطان غلامی (دانشجوی دکتری مهندسی مریخ و آب و خاک کشاورزی)

دانشگاه تبریز، مریم موسویان (دانشجوی دکتری علوم و مهندسی آب و خاک کشاورزی و دانشگاه لرستان)

زینب جزبوی (دانش آموخته دکتری علوم و مهندسی آب و خاک کشاورزی و دانشگاه تربیت مدرس)

لطفاً نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود را به ریلانامه انجمن آب و خاک کشاورزی ایران

wmseir@gmail.com

و یا سنول کیمه دانشجویی z.hazbavi@modares.ac.ir ارسال نماید. آدرس: استان

مازندران - شهرتقن نور - بلوار امام رضا (ع)، دانشکده منابع طبیعی و دانشگاه تربیت مدرس - سنول کیمه

دانشجویی انجمن آب و خاک کشاورزی ایران، زینب جزبوی

مهم‌ترین اولویتهای سازمان حفاظت محیط زیست

نوشته دکتر سید احمد خاتون آبادی

✓ در میان رویکردهای محیط زیستی که می‌توان از آن به‌عنوان پراهمیت‌ترین اولویت ایران نام برد، تثبیت شن‌های روان و مهار ریزگردها از طریق حفاظت همه‌جانبه از مراتع و جنگل‌های کشور، مالچ‌پاشی‌های متنوع و گسترش تاغزارها در مناطق بیابانی و کاهش روند پرشتاب فرسایش خاک است.

✓ هم‌زمان و به‌طور موازی، برنامه احیای رودخانه‌ها و تالاب‌های خشک شده؛

✓ و اتخاذ سیاست‌های مربوط به جبران کاهش آب‌های زیرزمینی با لغو قانون مدیریت استانی حوضه‌های آبریز رودخانه‌ها و اعمال مدیریت یکپارچه و مشارکتی، سرمایه‌گذاری بخش‌های دولتی و خصوصی در مدیریت سیلاب‌ها و تغذیه سفره‌های آب زیرزمینی ✓ اولویت بعدی، اعمال محدودیت‌های جدی و قانونی در برداشت‌های غیر منطقی از آب‌های زیرزمینی چه مجاز و چه غیر مجاز می‌باشد.

✓ برنامه جامع کاهش آلودگی هوا، آب و خاک با بسیج منابع اقتصادی و اجتماعی و انسانی نیز اولویت مهم دیگر است.

سهم هر یک از ما در انجام این؟

رسالت تاریخی چیست؟

می‌شود. جنگل‌های خراش عسلویه بوشهر به‌عنوان ذخیره‌گاه بیوسفری ساحلی آب‌های جنوب کشور در پارک ملی دریایی نایبند یکی از مناطق حساس ساحلی به‌شمار می‌آید که در بوم‌سازگان خود گیاهان شورپسند دریایی، جانداران کفزی و پرندگان مهاجر اقیانوسی را پناه داده است.

آب شیرین کن درختی!

شگفتی جانوران این جنگل یک طرف، آب این محدوده نیز یک طرف دیگر. ۸۰ درصد آب این محدوده حاوی نمک است و شاخه‌های درختان که به آب نزدیک‌تر هستند، مانند آب شیرین‌کن عمل می‌کنند. وقتی آب به مرحله مد می‌رسد، هر شاخه حدود دو سی‌سی آب را به خود جذب می‌کند و هنگامی که دبی آب پایین می‌رود، با نور آفتاب نمک را پس می‌دهند و آب شیرین جذب درخت می‌شود. دو درصد نمکی که باقی می‌ماند وارد درخت شده و با نور آفتاب از طریق برگ‌ها مانند حباب‌های بلورین نمک بر روی برگ‌ها ظاهر می‌شود. این روزها می‌توان بلورهای نمک را روی این برگ‌ها دید.

منبع: زنده دل، دستیاران، حسن. مجموعه کتاب‌های راهنمای جامع ایرانگردی استان هرمزگان (جلد اول)

آدرس کانال تلگرام انجمن آب‌خیزداری ایران

@WMSEIR